

ILMIY MAQOLA

O'ZBEKISTONDA MUZEYLAR FAOLIYATI VA MUZEY ISHINING RIVOJLANISH TARIXI

2025-yil

Sultonxo'jayev Saidusmonxon

E-mail: froze626@gmail.com

Annotatsiya.

Maqolada Mustaqillik yillarida O'zbekistonda muzeylar faoliyati, ularning jamiyat hayotidagi o'rni, muzey ishi sohasidagi davlat siyosati va rivojlanish bosqichlari tahlil qilingan. Muzeylar madaniy merosni asrash, yosh avlodni tarbiyalash va milliy o'zlikni anglashdagi muhim o'rni yoritilgan.

Kalit so'zlar:

muzey, madaniy meros, mustaqillik, madaniyat, ta'lim, tarix, merosni asrash.

Kirish

Muzeylar har bir xalqning tarixiy xotirasi, madaniy merosi va ma'naviy qadriyatlarini aks ettiruvchi muhim maskanlardir. O'zbekiston mustaqillikka erishgach, muzeylar faoliyatini takomillashtirish, ularning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va xalqaro tajribani joriy etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Muzeylar orqali o'zbek xalqining boy tarixi, san'ati, adabiyoti va madaniy merosi keng ommaga yetkazilib, yosh avlodda milliy g'urur va vatanparvarlik tuyg'ulari shakllantirilmoqda.

Asosiy qism

Mustaqillikning dastlabki yillarida muzeylar faoliyatini qayta tashkil etish, ularning huquqiy asoslarini mustahkamlash bo'yicha muhim hujjatlar qabul qilindi. 1992-yilda qabul qilingan 'Madaniyat to'g'risida'gi Qonun, 1998-yildagi 'Madaniy merosni muhofaza qilish' haqidagi qarorlar bu boradagi dastlabki huquqiy zamin bo'ldi. Shuningdek, O'zbekiston Davlat san'at muzeyi, Tarix muzeyi, Temuriylar tarixi davlat muzeyi kabi yirik muzeylar zamonaviy talablar asosida qayta ta'mirlandi va kengaytirildi.

2006-yilda Toshkent shahrida Temuriylar tarixi davlat muzeyi qayta ochilib, zamonaviy interaktiv ekspozitsiyalar bilan jihozlandi. Bu muzey nafaqat tarixiy eksponatlar yig'indisi, balki yoshlar uchun ma'naviy tarbiya maskaniga aylandi. Shuningdek, viloyat va tuman markazlarida joylashgan mahalliy tarix muzeylari, san'at va adabiyot muzeylari faoliyati ham sezilarli darajada rivojlandi.

2017-yildan boshlab madaniyat sohasida olib borilayotgan islohotlar natijasida muzeylar tizimi yanada takomillashdi. Prezident qarorlari asosida yangi muzeylar tashkil etildi, ularning faoliyatini raqamlashtirish, elektron kataloglar yaratish, xalqaro ko'rgazmalarda ishtirok etish imkoniyatlari kengaydi.

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi huzuridagi Muzeylar agentligi tomonidan mamlakatdagi barcha muzeylarning yagona elektron bazasi yaratilmoqda. Bu tizim eksponatlarning hisobini yuritish, ularni himoya qilish va tadqiqotlar olib borishni yengillashtiradi. Shuningdek, ko'plab muzeylar onlayn platformalar orqali jamoatchilikka ochiq bo'lib, virtual ko'rgazmalar tashkil etilmoqda.

Muzeylarning rivojlanishida xalqaro hamkorlik ham muhim o'rin tutadi. O'zbekiston UNESCO, ICOM (Xalqaro muzeylar kengashi) va boshqa tashkilotlar bilan hamkorlikda ko'plab ilmiy loyihalarni amalga oshirmoqda. Natijada, o'zbek muzeylari jahon miqyosida tanilmoqda va xalqaro madaniy almashinuv jarayonlarida faol ishtirok etmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, mustaqillik yillarida O'zbekistonda muzeylar faoliyati tubdan yangilandi. Ularning moddiy-texnik bazasi mustahkamlandi, ilmiy-tadqiqot ishlari kengaydi, xalqaro hamkorlik yo'lga qo'yildi. Muzeylar bugungi kunda nafaqat tarixiy merosni saqlash, balki yosh avlodni tarbiyalash, milliy g'urur va o'zlikni anglashni mustahkamlashda muhim o'rin tutmoqda.

Foydalanilgan manbalar

1. O'zbekiston Respublikasi 'Madaniyat to'g'risida'gi Qonuni, 1992-yil.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 'Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish to'g'risida'gi qarori, 1998-yil.
3. UNESCO (2024). Uzbekistan: Museums and Cultural Heritage Development.
4. ICOM (2023). The Role of Uzbek Museums in Cultural Preservation.
5. Madaniyat vazirligi hisobotlari (2024). Muzeylar faoliyatining rivojlanish istiqbollari.

